

dr. Pálhegyi Ferenc

40 év házasság az annyi már, mint egy pusztai vándorlás. Egy átlag házasság 40 évig tart, és nagyon hasonlít a pusztai vándorlás és a házasság. Izrael népe magától a pusztai vándorlástól nem volt boldog. Vajon mit gondoltok erről? Boldoggá teszi az embert a házasság? Erre már bizonytalan a válasz. Hívő embernek illik azt mondani: hogyné.

A Bibliában benne van, hogy boldogok a házasok? Az enyémben nincs. Pedig több mint 100 boldogmondást, rövid aforizmat tartalmaz a Biblia. Mát 5-ben van 8, a legismertebb. De máshol is vannak az evangéliumokban: pl. boldogok, akik Isten beszédét hallgatják és megtartják. Zsoltárokbán: boldog ember az, aki nem ül a csúfolódók székébe, de az Úr törvényében gyönyörködik. Boldog az, akinek a vétkei megbocsáttattak.

Jelenések könyvében 7 boldogmondás van. Ott majdnem mindenből 7 van. Aszerint még a halottak is boldogok, akik az Úrban haltak meg. És a hegyi beszédben? Kik boldogok? A bibliai boldogság fogalom nem azonos a közgondolkodásban található boldogság fogalommal.

Boldogok a lelki szegények. Kik azok? Azok, akik tudják, hogy rászorulnak Isten kincseire. Jel 3-ban olvassuk a laodíceai levélben, hogy azt mondd, meggazdagodtam, semmire nincs szükségem. Jézus folytatja: pedig te vagy a szegény, a vak és a mezítelen. Azért mennyei kincseket ajánlok neked. Végy tőlem tűzben izzított aranyat. A megpróbáltatásokban edződött hitet. Szemgyógyító írt, hogy láss. Vedd észre, hogy milyen állapotban vagy. És fehér ruhát, hogy ne légy mezítelen.

Mit mond még Mát 5-ben Jézus? Boldogok a szelídek. A világ azt mondja: a szelídek élehetetlen balekok. De a szelídek csak szelídek, ők öröklék a földet. Boldogok az igazságért üldözöttek. Boldogok a sírók. A világ szerint nem, de Jézus szerint igen. Akármilyen miatt is sírnak, mert vigasztalást nyernek. Tehát nem a komfortérzés a boldogság a Biblia szerint. Boldogok azok, akiknek az Úrral helyreállt a kapcsolatuk, van szellemi látásuk (pneumatikus). Azok boldogok, akik az igazságra szomjaznak és éheznek. Nem biztos, hogy jó a komfortfokozatuk, lehet, nem élveznek mindig mindent. Nem gondolom, hogy Pálnak vagy Jeremiásnak élvezetes volt kalodába szorítva lenni. De boldog volt?

Egy erdélyi református lelkész, Szilágyi Sándor írta, a „Boldog rabság” könyvet, 20 évre ítélték Romániában, végül amnesztiát kapott. De miért volt boldog? Mert Isten vele volt. Isten jelenléte teszi az embert boldoggá. Ezt az emberek nem mindig tudják. A házasok járják a pusztát, 40 évig vagy tovább, nyelik a port, szenvednek a hőségtől, jönnek amálekíták, azokkal meg kell küzdeni. Vannak oázisok is, meg lehet pihenni. De nem azok miatt boldogok, hanem ha van szellemi látásuk, akkor látják a tűzoszlopot vagy a felhősoszlopot. Azt jelenti: itt van az Úr, előttünk jár, sőt körülvesz minket, attól vagyunk boldogok. Együtt menetelhetünk az ígéret földje felé.

Mire való a házasság? Annak idején miért kötöttetek házasságot? Meg tudjátok mondani? „Szeretett engem!” „Ezzel a fiúval jó lesz nekem, rajong értem.” Meddig? Nem egy örökkévalóságig. „Vonzó teremtés, még főzni is tud, érdemes feleségül venni, felnéz rám.” Meddig tart ez? Nem ezért kötünk házasságot. Lehet, azt hittük ezért.

Isten ötlete volt a házasság. Jó ötlet volt? Azt gondolom maximálisan, csak közben történt valami. Egy tragédia az édenkertben. Milyen tragédia? A bibliai őstörténet rendkívül fontos szakasza a Bibliának. 1Móz 1-10. Fontos allegóriákat tartalmaz. Nem azt mondom, hogy nem történt meg szó szerint. De túlmutat a konkrét eseményeken. Nem csak egy réges-régen élt házaspárról van szó, hanem rólunk,

az emberről. Ádám neve azt jelenti: ember, Éva neve azt jelenti: őszanya. Benne van a mi küldetésünk: hogy Istent képviseljük. Isten a maga képére teremtette az embert férfivá és nővé. Nem arról van szó, hogy külsőleg hasonlítunk Istenre. Ezen is össze tud venni egy házaspár, hogy ki hasonlít jobban Istenre. De ez nincs benne. Hanem az van benne, hogy a férfivá és nővé teremtett ember Isten-kép. Őt képviseli.

Elhangzik két fontos parancs: szaporodjatok, sokasodjatok. Ehhez kell a másik. A legerősebb férfi sem képes asszony nélkül szaporodni. A legszélsőségesebb feminista sem képes önmaga szaporodni.

A másik parancs: uralkodjatok. Min? A természet felett. Felsorolja a természetet, mezők vadain, tenger halain, a földön mozgó minden élőlényen. Nem egymáson uralkodjatok, mert mi ezt tesszük. Hanem a természet felett. Uralkodni nem zsarnokságot jelent, hanem gondoskodást, művelést. A kerttel kapcsolatban még külön kihangsúlyozza. Mi pont az ellenkezőjét tesszük, mi egymáson próbálunk uralkodni, a természetet pedig tönkretesszük. Miért? Mert történt egy tragédia. Megjelent az édenkertben az első humanista filozófus kígyó-kosztümben és ezt mondta: légy a magad Istene. Így kezdte: csakugyan azt mondta Isten, hogy a kert egyik fájáról se egyetek? Így lehet már a kérdésben is hazudni. Ő a hazugság atyja – Jézus nevezi így. Éva még észnél van: Isten ezt nem mondta, hanem minden fáról ehetünk, csak arról az egyről nem. Az milyen fa volt? A jó és gonosz tudásának a fája. Nem a tudás fája. Valahogy a közgondolkodásban az terjedt el, hogy a tudás fájáról van szó. A Biblia nem tudományellenes, sőt abban a parancsban, hogy hajtsátok uralmatok alá a természetet, benne rejlik a tudományos kutatásra való felszólítás. Ha ismerem a természetet, akkor képes leszek technikát létrehozni. A tudás hatalom. De rossz az erkölcsünk. Az erkölcsi megítélés fájáról ettünk, hogy Isten ne szóljon bele az életünkbe. Mi akarjuk eldönteni mi jó, mi erkölcsös és mi erkölcstelen. Istentől függetlenül akarunk élni. A magunk istenei akarunk lenni. A Kígyó azt mondta, olyanok lesztek, mint Isten, jónak és gonosznak tudói. Ez nagy kísértés. El is buktak.

Ez az ember tragédiája: az Istentől való elszakadás. Éva még itt is megpróbál védekezni, azt mondta: Isten azt mondta, ha arról a fáról eszünk, akkor meghalunk. Sátán ezt mondja: dehogyan haltok meg. Mi történt? Kiderül, hogy őszüleinél kiűzettek az édenkertből, de az édenkertben kívül még több száz évig éltek. Akkor mégis a kígyónak lett igaza? Hogy van ez? Azt gondolom, hogy Ádám és Éva abban a pillanatban meghalt Isten számára. A bibliai élet és halál fogalma nem biológiai. Több ígét lehet erre felhozni, talán a legerősebb, amit Ján 3-ban olvasunk: akié a Fiú, azé az élet. Akiben nincs Isten Fia, az élet sincs meg abban. Az halott. Jézus nélkül az ember halott. Vagy János evangéliumában (Jn 5) Jézus azt mondja: eljött az óra és az most van, amikor a halottak hallják Isten Fia hangját, és akik hallották élni fognak. Azokra gondolt, akik ott járnak körülöttük. Olyanok, mintha élénének, pedig halottak. Ha valaki közülük meghallja Isten Fia hangját, az élni fog. Nem a fülével hallja meg, hanem a szívével, az egész lényével, és az életre kel. Feltámasztja az utolsó napon. Azt mondja az övéinek: átmentetek a halálból az életbe. Az ember azóta halva születik.

Csak aki meghallja Isten fiának a hangját, az támad életre. Az ember önmagában nem halhatatlan, hanem egyedül Isten halhatatlan, és aki Őbenne él. Aki ki tudja mondani Pállal együtt: élek, többé nem én, hanem él bennem a Krisztus. Krisztus miatt él. Ő a lényeges személy.

És a házastársam? Ő aranyos. Amikor nem undok. Mikor kell szeretni? Akkor is, amikor aranyos, és akkor is, amikor undok. Külön téma megbeszélni, mit jelent szeretni. Nem a szerelmi lángolásról van szó. Van-e közületek olyan, aki most éppen nagy szerelmet érez? Van néhány. Ez biokémia. Van egy anyag, aminek megnő a vérben a koncentrációja, amikor az ember nagyon szerelmes. Állítólag 2 év

alatt lebomlik. Akkor megszűnik a szeretet? Az nem. A lángolás szűnik meg. Aztán esetleg újra lehet éleszteni, lehet, nem mindig érdemes. Nagy költőinknek nagy gyakorlatuk volt ebben: négy ökörlasacsán ballagott és csillagot is választottak. Nem Szendrei Júlia volt az a lány, hanem Erzsike, akit Petőfi el is felejtett, pedig akkor éjszaka nagyon szerelmes volt. Erre nem lehet építeni. Az igazi szeretetre lehet.

Senkit nem akarok lebeszélteni, hogy szerelmes legyen. De nem arra építünk, hanem arra a szeretetre, amit az Úrtól kap az ember. Amiről Róm 5:5 az írja: kiöntetett a Szent Szellem által, aki adatott nekünk.

Mit rejt a másik útipoggyásza?

Együtt utazunk néhány évtizedig. Olyan a házasság, mint egy közös utazás, de eltart néhány évtizedig és csomagot is hozunk magunkkal. Mindketten hozzuk a csomagot, a férfi és a nő is. Mindkettő hozott csomagot. Kíváncsiak vagyunk, mi van benne? Mit hoztál magaddal?

Ezt a kérdés feltesszük egymásnak, ha nem is pontosan ezzel a szöveggel. Mindenesetre kiderül az elején, hogy kedves ajándékokat hoztunk. Pl. hűséget. „Megígértük egymásnak. Remélem be is tartja. Az én csomagomban is ott van ez.” Ez nagyon jó dolog, nagy szükség van rá az utazás során.

Kedvesség: ezt is magával hozta. Ott van a csomagjában. Ezzel kezdődött az egész. Még a nászút alatt is folyton bontogatja és mutogatja. Mit hozott még?

Megbízhatóság. Azért mentem hozzá, mert megbízhatónak látszik. Kimondta, hogy szeret, hűséges lesz, bízom benne. A bizalom rendkívül fontos a házastársi kapcsolatban. Ezért nincs jövője a napjainkban divatos élettársi kapcsolatnak. Azt mondják: majdnem házasság. Majdnem annyi joguk van. Én úgy vagyok vele, ha majdnem elértem a vonatot, akkor éppen lekéstem. Ha majdnem sikerült a vizsga, akkor megbuktam. Mi van, ha majdnem sikerült az operáció? A majdnem házasságból a legfontosabb elem hiányzik: a bizalom. Azért nem kötjük meg, mert nem bízunk vagy a másikban, vagy magunkban. Vagy abban, hogy van közös jövőnk.

Szexuális vonzás: ez is fontos. Csak építeni nem lehet rá, ha önmagában van. Korunk nagy nyomorúsága, hogy a szex levált a szeretetről és ezzel személytelenné vált. A pornó ezt a szakadékot növeli. A személytelenné tett szexet erősíti. Egyébként a szexuális vonzás is Isten ajándéka. Ott van a helye a kapcsolatunkban.

Jó képességek. Pl. munkabíró, erős, mint egy bivaly. Tud autót szerelni. Nagyon fontos. Mert nem kell rögtön a szervízbe rohanni, meg tudja csinálni. Főzni is tud – a férfi vagy a nő.

Szilárd jellem. Rokon a megbízhatósággal. Becsületes másokkal is, házastársával is.

Pontosság. Magyarországon kevés ilyen embert lehet találni. Ritkán lehet egy alkalmat pontosan kezdeni. De ha keletebbre utazunk, akkor még tovább lazul. Amikor először jártam Erdélyben egy táborban, mondtam, 10-kor kezdjük az alkalmat, és 10-kor kezdtek szállingózni. Még keletebbre a 'szicsász' érvényes, azt jelenti, úgy nagyjából. Ha délelőtt van az alkalom, akkor még ebéd előtt elkezdjük. Sokkal hasznosabb a fontosság. Svájcban úgy működnek, mint az órájuk, amit gyártanak, nem lehet késni. Mi valahol Közép-Európában vagyunk. Jó, ha benne van az énképünkben.

Mi van még? Munkabírás. Fontos. Sír a gyerek, ki kel fel hozzá? „Te vagy az anyja. Holnap még dolgoznod kell? Bírni kell, hozzátartozik az élethez. Jó majd én is segíték, majd ha hallom, hogy sír, felébredsz.” Bírni kell a dolgokat.

Jó megjelenés. Fontos, hogy jól nézzen ki az ember. Ha viszem magammal, mellettem jól mutasson. Egy vonzó tulajdonság. Ez mind ott van csomagban.

Bontogatjuk tovább a csomagot és ér bennünket néhány kellemetlen meglepetés. Rossz szokások és jellemhibák.

Horkol. És ezt nem mondta. Sőt most is tagadja. Azt mondja, ő sose hallotta. Aggályoskodik. Csak holnap kell elmenni valahová, ő már ma aggódik, hogy fogunk odatalálni. Pedig benne van a Bibliában, hogy ne aggódjatok. Két dolgot kellene tenni, imádkozni és megnézni a térképet, nem aggódni. Csámcsogva és szürcsölve eszik. Az embernek leég a képéről a bőr. Nem lehet leszoktatni erről. Túl pedáns. Már kínos. Mennyi időt tölt mindig a tükör előtt. Mindent igazít. Sumákol. Ez már nagy hiba. Sajnos meg kell mondanom, főleg férfiakra jellemző. A hazugság egyik formája, állítólag szelíd, de azért csak hazugság. Mi van még? Rendetlen. Nem tart rendet a holmija között. Ha én rendet csinállok, akkor fel van háborodva, mert nem talál semmit. Azt mondja ez nem rendetlenség, hanem csak úgy lehet dolgozni. De az ember röstelli, mert jön valaki és akkor látja, mi van nálunk. Szórja a pénzt. Legalább van mit. Folyton kritizál. Azt a tapasztalatom, hogy ez asszonyi tulajdonság. Trombitálva fújja az orrát. Messziről lehet hallani. Legalább behangolná. ☺ Zsugori. Hogy lehet ezt egy lapon említeni azzal, hogy szórja a pénzt. Az egyik szórja a pénzt, a másik zsugori. A házasságban előfordulhat mind a kettő.

Ez már nem kellemes része az útipoggyász kipakolásának. De vannak életet nyomasztó terhek is. Ezt komolyan mondom.

„Mikor elhagytak, mikor a lelkem roskadozva vittem...” Ady

Csodálatos, ahogy kifejezi a lelki terhet. A lelkem roskadozva vittem. Nála az volt, hogy magányosnak érezte magát. Csalódás után. Nagy baj volt. Nagyon szép a folytatás, ismerjük a verset:

Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.

Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappalon
De háborús éjjel.

És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjúságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.

/Az Úr érkezése/

Ez egy komoly vallomás. Nem állítom azt, hogy Ady Endre élete példás keresztény élet volt. De hogy találkozott Istennel, ez a vers mégis ezt érzékelteti. Azt remélem, hogy találkozunk vele az örökkévalóságban. Ésaías prófétának nagyobb valutája lesz, mint neki. De Isten tudja ezt. Én úgy vagyok vele, egyáltalán ott lenni az Úr közelében, az a nagy ajándék. Vannak olyan terhek az életünkben, amiket cipelnünk kell. Amik alatt úgy érezzük, roskadozunk, már nem bírjuk. A legtöbb ilyen teher nem rögtön a házasság elején szokott kiderülni, hanem később.

Az egyik ilyen csoport a hiányok terhe. Mi szokott hiányozni? „A szüleim nem foglalkoztak velem, nem szerettek igazán.” Lehet eldobtak. Nagyon sok ember el tudja mondani sajnós. Az 50-60 éven felüliek elmondhatják, hogy szülők nélkül töltötték az életük első részét, ahol futószalagon etették és fürdették őket. Pedig a gyermeknek nagy szüksége van a szüleivel való kapcsolatra. Vagy nem foglalkoztak a gyermekkel, gyilkolták egymást. És elváltak. Miért baj ez? A kisgyermek legalapvetőbb szüksége, hogy biztonságban érezze magát. De ha azok ellenségeskednek egymással, akiktől az ő élete függ, akkor ő nem érzi magát biztonságban. Az emberi csecsemő tehetetlen. Életben sem maradna a szülei nélkül. Az állatok? Ha veszély fenyeget, menekülnek. Ha ég az erdő, jön az árvíz, menekülnek. A tehetetlen kisgyerek nem tud menekülni, szorong, szopja az ujját, intenzívebben és többet, mint mások. Azt teszi, amit az egysejtűek, amikor kiszárad a környezetük: betokozódnak; visszahúzódnak, kizárja a szüleit az életéből. Így nő fel.

„Senki sem töltött fel szeretettel: üres vagyok.” Néhány évtizede létezik egy pszichológiai fogalom, keresztény pszichológiai fogalom, Chapman és Campbell. Szeretet tan. Nem anatómiai fogalom. Olyan, mint az évtizedekkel korábban felfedezett tudattalan. Nem létezik fizikailag, mégis valóság. A szülők minden megnyilvánulása tölti a szeretet tankot. Amikor felnő, akkor ebből tud adni. De aki nem kap gyermekkorában, annak üres marad. A diagnózis: krónikus szeretetétéségben szenvedek.

Járt már valaki nevelőotthonban állami gondozott gyerekek között? Milyen tapasztalattal szoktak eljönni az emberek? „Mennyi szeretet van ezekben a gyerekekben, alig lehetett lerázni őket, ölembe bújtak.” Pedig nem szeretet van bennük, hanem szeretetétéség. Nem ugyanaz. Nem kaptak szeretetet. Szeretetétéség. Tudunk erre is szépirodalmi példákat.

Nagy szenvedés: üres maradt a szeretettankom. Jó példa rá József Attila. Apja kitántorgott Amerikába. Anyja nem ért rá vele foglalkozni, még a padlásra sem tudat felvinni. Aztán meghalt. Felnőtt József Attila. A rokonok úgy hívták: többé itt ne lássam. Ismerjük a folytatást. A görög keleti vallásban nyugalmat nem lelt, csak papot. Országos volt a pusztulásban.

Jaj, szeressetek szilajon,
hessentsétek el nagy bajom!
Eszméim közt, mint a majom
a rácsok közt le és föl,
vicsorgok és ugrándozom,
mert semmit nem hiszek s nagyon
félek a büntetéstől.

/Kiáltozás - részlet/

Szívszorítóak József Attila utolsó versei. Egy nagy vergődés. „Zord bűnös vagyok, azt hiszem, de jól érzem magam. Csak az zavar e semmiben, mért nincs bűnöm, ha van.” /A bűn – részlet/ Vagy

egy töredékét idézem: „Kásásodik a víz, kialakul a jég és bűneim halállá állnak össze.” Döbbenetes, szemléletes. Adyval ellentétben, én úgy látom, hogy ő csak vergődött, de nem talált oda a kegyelem trónjához. Szeretett volna hinni. Nem talált igazi kapaszkodót. Félelmetesen szomorúak ezek a versek.

Menjünk tovább. Itt van két ember: egy férfi és egy nő. Azt mondja a másiknak: csimpaszkodom beléd, mert nagy szükségem van rád, üres a szeretettankom, majd betöltöd valahogy. Mire a másik: nem tudlak szeretni, mert nekem sincs.

Hányszor előfordul, hogy van két ember, mindkettő szeretetéttségben szenved, azt mondják: összeillünk, mindkettőnknek üres a szeretettankja, majd egymás boldoggá tesszük. Be szokott jönni? Apám alkoholizált, drogozott, vagy munkamániás volt. Anyám? Anyámat apám problémái kötötték le, rám nem volt ideje, s nem volt ereje, de majd te kárpótolsz, akibe most szerelmes vagyok. Hát ez a nagy csalódás. Mindketten itt vannak, csimpaszkodni próbálnak egymásba. Az eredmény: csökkentértékűségi komplexus, megfelelési kényszer, önbecsapás, csalódások. „Héja-nász az avaron – egymás húsába beletépünk”. Szenvedést okoznak egymásnak folyamatosan. Szakítások, nagy kibékülések. Ismerünk ilyen kapcsolatokat? Folyton szakítanak, folyton kibékülnek. Ez a kölcsönösen üres szeretettankkal létrehozott kapcsolatra jellemző.

Traumák terhe

A lelki sérüléseket okozó élmények terhe. Megaláztatások, verések, szülőktől, szomszédoktól, gyerekektől. A gyerekek kegyetlenek tudnak lenni egymáshoz. Twist Olivér-, vagy Kopperfield Dávid-féle életsors. Az intézetben eltöltött gyerekkor is ilyen. Néha egy-egy nevelőtől, vagy felügyelőtől, vagy idősebb gyerekektől. Az idősebb gyerekek nagy zsarnokok tudnak lenni a kicsikkel szemben. Még Móricz regényből is lehet sejteni: Légy jó mindhalálig. A kicsi csomagját elveszik a nagyok és megeszik. Vagy az apától.

Az eredmény: csökkentértékűségi érzés. Féregnek érzi magát. Valóban féreg vagyok? Vagy a szexuális zaklatás. Sokkal gyakoribb, mint valaha is gondoltam. Néhány lelki gondozói beszélgetés győzött meg, hogy apák zaklatják saját kislányaikat. Vagy kedves nagybácsi, vagy idegen. Vagy akárki. Hova vezet ez? Oda vezethet, hogy a felnőtt sem tud megnyugodni. Nagyon sok frigid nő életében lehet ezt megtalálni. Nem nyújt örömet a szex. Mert a háttérben ott van egy ilyen traumatikus élmény a gyerekkorból és rossz álmai vannak felnőttkorában is. Súlyos teher. Vajon vége van ezzel a sorozatnak?

Azt gondolom, nem. Lehet, hogy társadtól várod a hiányaid betöltését, a sérüléseid gyógyulását – pedig ő nem képes rá. A másik ember a házastársam, akármilyen kiváló, jó keresztény, nem képes megtenni ezeket. Lehet, hogy a társad is üres érzelmi tartállyal és sebekkel érkezik, miben reménykedsz? Két fél emberből nem lesz egy egész. Az emberi kapcsolatokban nem az összeadás törvénye érvényesül, hanem a szorzásé. Félszer fél egy negyed. Úgy tűnik, hogy inkább ez érvényesül. Hát akkor? Hol van a megoldás?

Lehet, nyomaszt még valami. Még valami, amit be sem vallott az ember a házastársának. A le nem tett bűnök terhe. Lehet, volt egy rosszul sikerült éjszaka. Vagy élmény, vagy sorozatban valami az életében. Nagy titok. És itt van József Attila idézet. A bűn zsoldja a halál, amit József Attila így mondott: „Kásásodik a víz, kialakul a jég és bűneim halállá állnak össze.”

„mert nehéz a kő, és nehéz az ólom, de nehezebb kit titkos súlyú bűn nyom.” /Babits/

Az ember szabadulni akar és van szabadulás. Ezért jött Jézus, hogy megszabadítson. „Egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét.” (Gal 6:2) Felelős vagyok a társamért. Elfogadom a terheivel együtt, segíték hordozni. De ezt megelőzi valami. Fel kell ismernem mindazt, ami megterhel, a bűneim éppúgy, mint a bűn kísérteteit. Az üres szeretettankot, a lelki traumákat. Amiket az ember magával hoz. Ezt követi, hogy megállok az Úr előtt és Neki elmondom. Megvallom. Valljátok meg egymásnak bűneiteket és imádkozzatok, hogy meggyógyuljatok. Tulajdonképpen az Úrnak vallom be egy másik ember jelenlétében. Ez a gyógyulás kezdetét jelenti. A következő lépés: ha már nyilvánvaló, akkor „vesd az Úrra a terhedet” (Zsolt 55:23), megbocsátja minden bűnöd, meggyógyítja a sebeid. Felszabadulsz a megbocsátásra és a szeretetre. Ahhoz, hogy tudjam szeretni, nekem meg kell szabadulnom. Amíg magam körül forgok, a magam sebeivel, addig nem tudok a másik emberhez odafordulni. Pedig a szeretet azzal kezdődik, hogy a másikra figyelek, nem magamra. Amíg magammal vagyok elfoglalva, nem jön ki belőlem a szeretet. A következő lépés: bocsásd meg azoknak, akik kárt okoztak neked. Pl. szüleidnek. Ha már nem élnek? Akkor is bocsáss meg nekik. Nem biztos, hogy meg lehet beszélni a szülőikkel. Meg aztán úgy vagyunk vele, hogy nem szeretünk arra gondolni, hogy a szüleink ellenünk vétettek valamit akármivel. Inkább elfojtjuk ezt a tudást, a tudattalanba küldjük. Fel kell tárni az Úrnak. Esetleg egy lelki testvérnek, belső jóbarátnak. És meg kell bocsátanom magamnak is? Igen. Ha Isten nekem megbocsátott, akkor hogy jövök ahhoz, hogy én ne bocsássak meg? Isten az első, nála kell elintéznem mindent, egész életem. És ezután következik, hogy kövesd bizalommal Jézust. Bízom benne. Tudom, hogy Ő merre és hova megy, és követem Őt.

És akkor vállalni tudom a másik terhét is. Terhet cipelve lehet élni? Lehet. Létrejöhet egy fantasztikus átalakulás. Kiderül, hogy a teher szárnyakat ad az embernek és élessé válik a különbség a bibliai és a világi gondolkodás a boldogság fogalomban. A Bibliai teher olyan lesz, mint a madár szárnyának súlya. Van súlya, de azzal tud repülni. A repüléssel kapcsolatban még egy csodálatos bibliai titkot meg kell ismernünk. Mindenki látott már verebet repülni. Kicsiket csap. Rövid távokat tud megtenni. Egyik fától a másikig. Biztos nem tudja átrepülni a Földközi tengert. De vannak madarak, akik átrepülnek. A költöző madarak nem azt az utat választják, ahol a legszélesebb a tenger, hanem a Boszporusz felé repülnek. Óriási a különbség a repülési technikában. Hogy repülnek? Széttárja a szárnyát és a légáramlatra támaszkodik. Vitorlázik. A gólyák, vadlibák, fecskék a levegő segítségével. A levegő görögül, pneuma. A pneuma szó másik jelentése: szellem. Pneumatikus technikával. Nem erővel, nem hatalommal, hanem a szellem által. Szent Szellem által működik. Saját erőből nem lehet keresztény életet élni, sem boldog házasságot. Az ember elpusztul a pusztán. Mielőtt beérne az ígéret földjére. Vitorlázva lehet. Vitorlázva repülnek a sasok is.

Ahogy Ésaías írja: „akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok.” (Ésa 40:31) Előtte leírja a helyzetünket: elfáradnak az ifjak, megfáradnak a legkülönbek is. De akik az Úrban bíznak. Akárhon tart valaki a házasságában. Lehet, röstelkedik, hogy vannak házassági problémái. De nem kell elcsüggedni. Házassági problémák vannak. Amíg ezen a földön élünk, ebben a testben, néha még influenzás is leszel. Mindegy milyen. Meg lehet betegedni, a kapcsolataink is megbetegedhetnek. De az ÚR a te gyógyítód. Mehetsz tovább. El fogsz bukni? Ki meri valaki jelenteni, hogy máától fogva semmi bűnt nem fog elkövetni? Én nem merem felemelni a kezem. De arra igent mondok, hogy nem akarok elbukni. Az Úrban bízom. A házasságunk ott van. Nem az a cél. A cél az ígéret földje, ahová együtt mehetünk. Együtt járhatjuk végig az utat. Kívánom mindenkinek, hogy legalább 40 évig. Tovább szeretnél? Az Úrral lehet bírni, nem csak a gyűródést, hanem az

amálekitákat is le lehet győzni velük. A sas, a légáram, a pneuma árama, amely felemel, ha elfáradtam, elcsüggedtem, mehetek tovább.

Aki nehezen tanul; azt Isten sokáig tartja itt a földön. Azért vagyok még mindig itt. Bármilyen elképzelésünk van a mennyországról, úgysem úgy lesz. Amit az ige mond: amit szem nem látott, fül nem hallott, ember szíve meg sem gondolt, azt készítette Isten számunkra. (1Kor 2:9)

Van egy anekdota: egy házaspár megérkezett a mennyországba. Elámultak, milyen szép. Egyszer csak a férj szemrehányóan néz a feleségére: ha nem ettünk volna annyi müzlit, már rég itt lehetünk volna. ☺ Persze nem a müzlin múlik, hanem hogy Isten mit határoz az életünkben.

Most a szeretetről szeretnék beszélni. Sok ígét lehetne idézni. „Ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást.” (Jn 13:34) Ennyi. Ez nagyon szép. El is fogadjuk, de hogy vagyunk vele, úgy őszintén? Én azt gondolom, hogy legalább két súlyos bökkenő van a dologban. Az egyik, hogy Jézus parancsba adja a szeretetet: új parancsolatot adok netek, hogy egymást szeressétek, ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást. Lehet a szeretetet parancsolni? Hogy szoktuk mi használni ezt a szót? „Szeretem a sonkás szendvicset.” „Szeretem a libacombot, párolt vöröskáposztával.” Parancs nélkül is szeretem. De ha valaki azt parancsolja, hogy szeressem a lebbencslevest, azt nem tudom parancsra szeretni. Van, aki parancs nélkül is szereti. Én nem tudtam megszeretni. A feleségem úgy oldotta meg a dolgot, hogy nem főz olyat. Hiába parancsolnák, én nem tudnám szeretni.

Három olyan görög szó van, amit magyarra vagy a szeretetet, vagy a szerelem szóval lehet fordítani: erosz, fileó, agapé. Erosz: kívánság szeretet. Ez az újszövetségben nem fordul elő. Annál inkább a klasszikus görög irodalomban. Minden testi élvezettel járó szeretet ide tartozik. Ha szeretem a szalámis szendvicset, tágabb értelemben erotikus élmény. A szex is. Megölelni a kedvest, megcsókolni. Isten alkotta, teremtett minket úgy, hogy legyen bennünk szexuális vágy. A szex önmagában nem bűn. Volt, amikor azt gondolták, hogy bűn. Jézus szeplőtelen fogantatása, ebben benne rejlik, hogy a többi fogantatás szeplős. De a Biblia nem beszél erről. A baj, hogy a szex leválik a szeretetről. Személytelenné válik, a pornó leválasztja a szexet a szeretetről. Tönkreteheti a házasságban a szexuális életet. Van egy német barátom, néhány írása megjelent magyarul. Walter Nietzsche. Felkereste őt egy 40 év körüli férfi, potenciazavarokra panaszkodott. Elmondta, hogy fiatal korában naturista strandokra járt. Szexuálisan ingerlő látvány. Akkor élvezte, de most azt mondta: egy meztelen női test számára olyan, mint egy grillcsirke. Nagyon rosszul járt. Ez a szeretetről leválasztott szex. Ha ez helyén van egy pár életében, akkor kifejezi a másik számára, hogy a másikat mindenestől elfogadja, „csak neked magam mindenestől odaadom”. Itt van az értelme, nem csak a gyerekfogantatásban.

Az első unokám magyarázta el 3 éves korában. Nem ismerte az erosz szót, mégis elmagyarázta. Kapott egy élő kiskacsát. Azt mondta neki az apja: ne szorongasd annyira, mert megdöglik. Erre azt mondta: én akkor is szeretem. Önző szeretet, ez az érosz. Nincs tekintettel a másik érzéseire. De nem bűn. Szabad élvezni a csirkecombot, simogatni a kiskacsát. Nem ezt parancsolja az Úr.

Van még két görög szó. Fília vagy fileó. Ebben kölcsönösség van. Szeretlek, mert te is szeretsz. Jóban vagyunk, te vagy a legjobb barátom. Jó, ha egy házasságban a házastársam a legjobb barátom. Lehet

az ízlésünk különbözik. Lehet, ő függőnyt akar én locsolócsövet. De meg tudunk állapotodni valahogy. Ez a fileó. Ismerjük sok szókapcsolatból. Pl. filantrópia. Emberszeretet. Filozófia: bölcsesség szeretetet. Mert ha valaki szerelmes zsófiába, az a filozófus. ☺ Mert a Zsófia név innen van. A fíliát sem lehet parancsolni. Szülők szeretnék megparancsolni a gyerekeknek, kivel barátkozzanak és kivel ne. Nem nagyon vezet eredményre. Jézus nem ezt parancsolja. Az ószövetség is parancsba adja a szeretetet, szeresd az Urat, teljes szívedből, lelkedből, erődből, elmédből. A másik parancsolat, szeresd felebarátod, mint magad. Eféz 5: ti férfiak úgy szeressétek a feleségeteket, ahogy Kr. az egyházat. Nagyon nehéz. Mindig mi férfiak kapjuk a nehezebbet. A nőknek azt mondja: engedelmeskedjétek. A férfiaknak azt mondja: engedelmeskedjétek egymásnak, rendeljétek alá magatokat egymásnak. Az asszonyoknak kétszer is mondja, a sajátos asszonyi szerepkör miatt. Vagy amikor azt mondja a férfiaknak Kolossé levélben: férfiak szeressétek feleségeteket és ne legyetek iránta keserű kedvűek. Ismerjük ezt az érzést? Uram, ha ismernéd a feleségem. ☺ Erre azt mondja: ismerem, jobban, mint te. Én döntöttem úgy, hogy ő legyen a feleséged, rá van szükséged. Erre azt tudom csak mondani: Igen, uram. Aki téged akar követni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét naponta. Igen tudom. Ugyanakkor ez komoly dolog. Nem a házastárs a kereszt. Tévedés ezt hinni. Vállalni a keresztet azt jelenti, hogy Jézust vállalni, az ő gyalázatát. Kimenni vele a táboron kívülre: vállalni vele akár a kivetettséget.

Nehéz, parancsban a szeretet. Az agapét adja parancsba. Az ószövetségben héberül, az újszövetségben görögül. Ján 3:16 az agapáó ige, úgy szerette Isten a világot, hogy az egyszülött fiát adta, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Vagy Róm 5:5. Itt Isten szeretetéről van szó. 1Kor 13-ban ott is végig az agapéről mondja, hogy soha el nem múlik. Nem az éroszról, mert az emberi. A filia is mulékony. Az agapé mindent eltúr, bizalmat ad, mindent hisz. Hamar kiderül, hogy itt az Isten szeretetéről van szó, erre jellemző, hogy soha el nem múlik. Ján 1-ben Isten agapé. Nem az emberi szeretetről mondja.

Ezt elmondtam egyszer egy női Biblia órán. Azt mondta: Róm 5:5 kiöntetik Isten szeretete a szívünkbe. Mégiscsak abból öntetik ki, amit 1Kor 13-ban van, nem? Igen abból. Isten adja ezt. Tőle van. Nem tőlem. Megparancsolja. Meg tudom tenni? Nem. Saját erőmből nem tudom megtenni. A keresztény élet természetfeletti. Csak Isten erejével lehetséges, a Sz.SZ. által. Másképp nem. Ő tudja megadni. Szinte mindig olyat parancsol az Úr, amit emberi erővel nem tudok megtenni.

Jézus azt mondja a zsinagógában, miközben hátul ül egy béna karú ember – ez akkoriban nagy baj volt, nem volt szociális háló még olyan sem, ami itt van, munkaképtelen volt, úgy tartották el, kegyelemkenyéren élt, hátul ült le –, Jézus azt mondta: állj középre. Milyen ciki. Odaállt, Jézus azt mondta: nyújtsd ki a karod. Ültek ott olyanok, akik azt gondolták, hogy „nem tudja, hogy az a baja, hogy nem tudja kinyújtani a karját?” De kinyújtotta. Neki nem egy híres rabbi mondta ezt, hanem Isten mondta. Ha nekem Isten parancsolja, akkor megteszem. Ha Isten parancsolja, hogy szeressek, nem csak a feleségem, hanem az ellenségem is, akkor nincs mese, megteszem. Ugyanez érvényes az összes gyógyítási történetre. Nem tudja produkálni, hogy megnyíljon a szeme, vagy a hallása. Hanem Isten végzi el. De ha ő ezt elfogadja, megteszi a hitlépést, hogy mozdul erre, akkor megtapasztalja Isten hatalmát. Ezt tapasztaljuk meg az életünkben. Az egyik bökkenő ez tehát, hogy Jézus parancsba adja a szeretetet.

A másik bökkenő, hogy „Ahogy én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást.” Tudok én úgy tenni valamit, mint Jézus? Hasonlót Jézus gyakran mond: bocsássatok meg egymásnak, ahogy Isten is

a Krisztusban megbocsátott nektek. Isten azt mondja: bűneidről többé nem emlékezek meg. Én meg nem bírom elfelejteni, még ha meg is bocsátok. Ez nem az, ahogyan Isten.

Persze, hogy nem tudom megtenni, csak a bennem élő Krisztus. Az agapé szeretet parancsra van. De nem a filia, és nem az érosz helyett van. Azokat is Isten adta. De ezek akkor vannak a helyükön és működnek jól, ha az agapé védőburkában vannak, azzal együtt, nem arról leválva. Talán a legszebb bibliai illusztráció az agapéra: az irgalmas samaritánus története. Egy samáriai kereskedőről szól, aki üzleti úton volt, Jeruzsálem és Jerikó között ment a földúton. Viszonylag forgalmas út lehetett. Egyszer csak észrevette, hogy valaki hever az út szélén, össze van verve, sebei vannak. Megállapított azt is, hogy kirabolták. Bizonyára volt valami állata is, de az sincs sehol. Megállt, elővette az egészségügyi készletét, elsősegély ládáját. Olajjal és borral kitisztította a sebeit. Az akkori lehetőségeknek megfelelően ellátta. Aztán betuszkolta saját járművébe, felsegítette saját állatára. És elballagott vele a legközelebbi fogadóba. Ott rábízta a fogadásra. Biztos, hogy érosz nem volt jelen. Az az összevert ember nem lehetett kívánatos. A fíliának sincs semmi esélye. Semmi kölcsönösség. Valószínű akkor találkozott vele először. Arra sem számíthatott, hogy valamikor az illető visszaadja, amit ő most tesz vele. Egy lehetőség maradt: parancsra tette. Miféle parancsra? Szeretet volt benne. A benne lévő szeretet parancsára. Képtelen volt továbbmenni. Meg kellett állni, segíteni. Volt, akinek sikerült továbbmenni, jó oka volt rá, a papnak és a lévitának is. Le ne kesse a szertartást, Istentiszteletet. Ezért elkerülte. Jó oka volt rá. Időt veszített volna. A kereskedőnek sürgős volt. Fizetett is érte. Két dénárt – nem kis pénz volt, egy napi napszám 1 dénár volt akkoriban. És mondta: ha még valamit ráköltesz, akkor visszafelé jövet kifizetem azt is. Ez az agapé.

Nem olyan régen egy férfi bibliaórán is részt vettem. Elhangzott a történet. AZ egyik testvér mondta: villamoson utazom. Egy négyes ülésen. Ott ül egy férfi, legalább két helyet elfoglal, majdnem a harmadikat is, kezében borosüveg, kortyolgat. Ki ülne le mellé beszélgetni? Azt mondta: én sem. Meg tudjuk magyarázni: úgysem érdemes, úgyse lehet vele szót érteni, nem kezdjük el.

Van egy kedves barátom sokáig taxizott, megtérése után is. Néha volt ilyen vendége, akinek a társaságát nem tudta elkerülni, beült mellé pityókázni, meghívta egy fröccsre. Volt gyakorlata, hogy hogyan ne igyon. Közben a másik kiöntötte a szívét. Lehet vele beszélni, nem biztos, hogy eredményes, de ez más dolog. Nem tudom, én leülnék-e mellé. De eszembe jutott, hogy felhívtam egy közeli hozzátartozóm, sok baj van vele, épp megint az volt. Szemrehányásokat tett. El kellett menni hozzá, de semmi kedvem. Ismerjük? Lehet, pénzt is fog kérni kölcsön. Amiről tudni lehet, hogy soha nem fogja megadni. Hol van az agapé? Nem arról van szó, hogy ostobán szórni kell a pénzt. Meg valóban drága az idő is, hogy az ember mire adja. De érdemes mindig az Úr előtt szembenézni ezzel a kérdéssel. És a házasságban?

A házasságban az a könnyű, hogy nem kell azon törnöm a fejem, hogy kit szeressek. Mert ott van karnyújtásnyira. Mi magyarok nagyon szeretjük a japánokat, olyan aranyos ferdeszeműek, mintha az apukájuk kötötte volna meg a copfjukat. Szeretjük a finneket is. Állítólag rokonaink. A szlovákokkal már problémánk van, túl közel vannak. És az az ember, aki ott szuszog mellettem és horkol is? Azzal meg időnként rengeteg baj van. De Isten parancsba adja, hogy szeresd. Mit jelent ez? Ez a szeretet, ami Isten parancsba ad, nem azt jelenti, hogy meleg érzéseket táplálj vele szemben. Az biokémia. Még a képletét is lehet tudni. Nem lehet injekcióval beadni. Ez közönséges izgatószer. Lehet nem szerelmes lesz, hanem dühös lesz tőle a másik. Ez így nem működik.

De a parancsa az, hogy szeresd. Ez azt jelenti: kutatom a szükségleteit. Igyekszem felderíteni a szükségleteit. „Üres a szeretettankod drágám.” Nem ilyen könnyű. Nem mindig mondja meg. Lehet előfordult, hogy sír az asszony. A férj megkérdi: mi bajod van? Azt mondja: semmi. A férj megnyugszik. „Azt mondta, semmi baja nincs.” Nem derül ki mindig ilyen könnyen a dolog. Néha kutatómunkára van szükség, odafigyelésre, türelemre, önvizsgálatra: mivel bántottalak meg? Tudod te nagyon jól. „Halvány fogalmam sincs.” Van ilyen. Nem megy olyan könnyen. Azért jó, hogy tart a házasság legalább 40 évig, van idő kideríteni. Szeretni annyit jelent, kutatom a másik valódi szükségleteit és igyekszem betölteni. Ekkor kiderül, hogy milyen igaz, amit Jézus mondott: nagyobb boldogság adni, mint kapni. Ezt először nem látom. Pedig abban van a szeretet.

Hogy vagyunk mi az Úrral? Hogy szeretjük Őt? Egy Bibliai jelenet, amit jól ismerünk: Jézus feltámadása után, még a mennybemenetele előtt, akart egy személyes beszélgetést Péterrel. Rá is talált. Ott a tóparton. Visszament halászni. Jézus tudta, hol kell keresni. Ott volt. Félrehívta Pétert. Lehet, sétáltak egyet. Jézus megkérdezte: Simon, Jóna fia, szeretsz te engem? Péter válasza: Igen, tudom, hogy tudod, hogy szeretlek. Akkor őrizd a juhaim. Háromszor ismétlődött meg. Jézus vagy azt mondta őrizd a juhaim, vagy legeltesd a bárányaim. Azért akart Jézus beszélni Péterrel, hogy ezt megbeszéljék, hogy neki feladata lesz. Mi hogy csináltuk volna? Egy ilyen feladatot akarok adni, behívom az illetőt, kiadom a munkát. Azt kérdeztem volna: Péter, szeretted te a bárányokat, vagy a tanítvány-társaid. Vagy azokat, akik az igehirdetésre fognak hinni? Jézus viszont azt kérdezte: szeretsz-e engem?

Ebben az rejlik, hogy ha Jézust szereted, akkor ő rád bízta őket. Mert ők Jézus bárányai. Bármilyen szolgálat az Úrnak csak úgy működik, ha szeretem az Urat. Nem az lesz jó misszionárius, aki szereti a missziót, nem az lesz jó igehirdető, aki szeret beszélni. Nem az lesz jó lelki gondozó, aki élvezi, hogy mások lelki titkaiban vájkáljon. Hanem aki szereti az Urat. Ezen múlik.

Gyökössy Endrétől hallottam, ő tud görögül: Jézus az agapaó igével kérdezett, Péter pedig fileóval válaszolt. Péter őszinte volt. Az agapét nem tudta kimondani. De a filiát őszintén. Jézusnak ez elég volt. Ha tőlünk megkérdi: szeretsz engem? Bevallhatom: azért szeretlek, mert te előbb szerettedél. Pál is ezt vallja be. Ez az én viszont-szeretetem az Úr iránt.

„Oh, hadd szeresselek hűn és igazán.” Az imádságban az van: az ÚR tanítson meg Őt szeretni. Jó ez, ha ide eljutok. És kérhetem Őt, hogy az iránta való szeretetet is ébressze fel bennem. Jeremiásnak annyi baja volt az ige miatt: pöcegödörbe dobták, kalodába zárták. Abba akarta hagyni. Néha úgy érezte, hogy Isten cserbenhagyja. Ezért mondta: olyan vagy nekem, mint egy csalóka patak, amiben nincs állandóan víz. Ez szörnyen szemtelen. De Isten helyreteszi. Bevallja közben Jeremiás: erőlködtem, hogy magamban tartsam az igét, de nincs rajta hatalmam, perzselő tűzzé vált a szívemben. Mint egy szerelmi vallomás az Úr iránt. Ez csodálatos. Isten helyreteszi, azt mondja: ha megtérsz, ismét szolgálatomba állhatsz. Ha értelmes dolgokat beszélsz értelmetlenségek helyett, akkor szószólóm lehetsz. Ez a legnagyobb jutalma a hívó embernek, hogy szolgálhatja az Urat. A mennyországban láblógatás lesz? Házassági problémáink nem lesznek. Nem lesz házasság. Ezt mondta Jézust. Azért szeretni fogjuk egymást, sokkal tisztábban, érdek és önzés nélkül. Csodálatos lesz. De a nagy élmény nem a házastárs lesz, hanem az Úr jelenléte, amit most fel sem tudunk igazán fogni. Majd akkor.

Előadás utáni beszélgetés:

P. Brian azt mondta: aki boldog akar lenni, ne házasodjon meg, hanem az, aki azt akarja, hogy a házastársa boldog legyen, az házasodjon meg.

Mi az a kardinális hiba, amit a legtöbb házaspár elkövet?

Az elvárások. Születnek bennünk és vannak bennünk elvárások a társunkkal szemben. Ezek nemteljesülése okoz galibát.

Miért megy hozzá a lány a fiúhoz? Szeretni fog, meg fog védeni. Miért veszem feleségül? Tisztelni fog, főzni fog nekem. Akkora szexbomba, de jó lesz. Kapni akar. De nem jön be az elvárás. Mert a szexhez épp nem lesz kedve, fáj a feje. Nem mindig tisztel. Azt mondja: ott van a mikró, melegítsd meg. Nem az van, ahogy képzelte. Nem úgy lesz, ahogy az ember elvárta. Vannak jogos elvárásaim. De miről szól a megbocsátás? Arról szól, hogy az elvárásaim börtönéből kell kiengednem a másikat. Adós szolga példázata. Mennyivel tartozott a szolgatársnak? Száz dénárral. 100 napi napszám értéke. Jogos volt az elvárás. Nem az volt a baj. AZ adósok börtönébe akarta zárni. A baj az volt, hogy a király elengedett neki 10000 talentumot. Ő elhajolt a király kegyelmétől, amikor kegyetlen volt a szolgatársával. Mit jelent elhajolni a kegyelemtől? A keserűség állapotába kerülni. Vigyázatok, hogy el ne hajoljon valaki az Isten kegyelmétől, hogy a keserűség gyökere felnőve kárt ne okozzon és sokakat megfertőzzön. Nem tarthatom az adósok börtönében, pedig jogosan elvárhatom, hogy ha megyünk valahova, idejében elkészüljön. Fel kell adnom, nem megy neki. Vagy képtelen a levetett zokniját a szennyestartóba tenni, mindig ott hagyja a padlón. Már letettem az íróasztalára – mondta egy asszony. Az sem használt. Rájöttem a megoldásra: én teszem be a szennyeskosárba. Az elvárásaim börtönéből kell kiengedni. Nem azt jelenti, hogy mindent el kell tűrni.

Meg kell-e bocsátani a hűtlenséget? Igen. De nem szabad eltűrni. Mert ha eltűröm az bűnpártolás. Amikor azzal jön, hogy úgy összebarátkozott a bébiszitter lánnyal, hogy rendszeresen nemi életet élnek és azt mondja: mi bajom van, velem is hajlandó. Erre azt mondtam az asszonynak, adja be a válókeresetet. Mert nem hajlandó abbahagyni a férj a házasságtörő kapcsolatát. Nem kell eltűrni. Van, amit nem szabad eltűrni. Nem hajlandó elvonókúrára menni vagy gyógyítóhétre. Vannak ilyen jó helyek – pl. Dömösön, Kék kereszt, a legjobbat Kárpátalján tudom, Csongoron, van egy alkoholista-mentő állomás. Ha nem hajlandó megtenni, sok minden lehet. Nem szabad eltűrni, hogy összeverje a gyerekeket. Megbocsátani meg kell. Jézus mit mond a házasságtörő asszonynak: menj el és többé ne vétkezz. Nem engedi, hogy megkövezzék. Isten szeret engem, a bűneim ki nem állhatja. Ha szeretem az Urat, akkor küzdök a bűn ellen. Az Ő segítségét kérem hozzá.

Sumákolni szoktam, hogy a konfliktusokat elkerüljem. Megveszek valamit, de nem mondom meg a feleségemnek. Melyik a jobb, ha sumákolok és nem mondom el neki, vagy pedig a másik? Sumákoljunk-e vagy ne?

Szerintem ne. Gyakorlatilag nem olyan könnyű a dolog. Ha valaki házasságot köt, akkor számolni kell vele, hogy a másíknak nem minden tetszik. Nem veszed meg azt a dolgot, ómiatta. A feleséged szereted jobban, vagy azt a dolgot? Áldozattal jár ez, hogy az ember lemond valamiről? Aki házasságot köt, mindenképp áldozatot vállal. Különösen mi, férfiak nagy áldozatot vállalunk. Már csak azért is mert az asszonyok lelke bonyolult.

Valaki megtalálta Aladdin csodalámpáját. Nem tudta, mi az, le akarta törölni a port és erre megjelent a szellem: mit kívánsz? „Kedves szellem, annyira szeretnék végre egyszer a Kanári-szigeteken nyaralni, de nem szeretek repülni, építs egy hidat a Kanári-szigetekre.” „Ne haragudj, ma nehéz napom volt, kívánj inkább valami mást.” AZ illető mondja: „Oké, akkor magyarázd el nekem a feleségem gondolkodását.” Mire a szellem: két sávós vagy négy sávós legyen az a híd? ☺

Van egy másik történet, ez igaz. Egy házassággyógyozó hetünkön történt. Tahiban voltunk, az egyik délután voltak női és férfi csoportok. Ott voltunk hatan. Az egyik férfi panaszkodott: nem érti a felesége gondolkodását, nem gondolkozik normálisan. Egy másik férfi mondja erre: gondolj arra, hogy Isten őt az oldalbordából teremtette. Az van meg benne, ami belőled hiányzik. Ez gyönyörű nem? Minek belőlem még egy példány? Untig elég egy. Az van meg benne, ami belőlem hiányzik. Nem olyan, mint én. Nem úgy gondolkozik, mint én, ez néha idegesít, amíg rá nem jövök, hogy ez a jó, mert kiegészítjük egymást. Én kétségbe lennék esve, ha reggel arra ébrednék, hogy a feleségem ugyanolyan, mint én. Nálam csak ő lenne jobban kétségbe esve. Ez a jó, hogy nem vagyunk egyformák. Ez által alakít minket Isten. Többek között erre való a házasság. Itt a földön még alakíthat minket, aztán oda megérkezünk és akkora tökéletesek leszünk.

A férfi és a női felelősségkörről beszélj.

A Bibliában benne vannak a szerepkörök, de sok a félreértés. A legvilágosabb Eféz 5-ből, ahol a férfiaknak azt hangsúlyozza: vezessék a feleségüket, szeressék, mint Krisztus az egyházat. Az asszony feje a férfi: 1Kor 7. Az asszonyoknak meg a saját maguk alárendelését hangsúlyozza leginkább. Nem ugyanaz a görög szó van, mint az Eféz 6-ban, ahol a gyerekeket és a szolgákat utasítja engedelmességre. Unterordnung németül. A gyerekeknek a gehorsen (hören) szót fogadni. Tehát a házastársak között nem szolgai engedelmességről van szó, hanem hogy ő legyen fontosabb nálam. A vezetés szeretetet és felelősséget jelent. Ezt a felelősséget hárítja a férfiakra. Felelős vagyok a feleségemért, a testi és lelki egészségéért is. Mindenért. Számon kéri rajtam Isten őt. Ez óriási dolog. Jól érzékelteti ezt egy történet. Az eredeti szakmám gyógypedagógus – közben végeztem pszichológiát. Van egy szakmai folyóirat: gyógypedagógiai szemle – ma is meg van. 70-es években indult, benne voltam a szerkesztőbizottságban. Még bőven a Kádár korszak közepe. Az első szerkesztőbizottsági ülés. Gyógypedagógusok egyesületének lapja. Odaírtuk az elnök nevét, mint felelős kiadó. Türelmesen végighallgatott minket, amint vitatkozunk, végül feltette a kérdést: mi a dolga a felelős kiadónak? Jött válasz: azt csukják le.

Nem neki kell szerkeszteni a lapot, írhat bele, beleszólhat a szerkesztésbe is. De felelős azért, ami ott megjelenik. Ilyen a férj vezető szerepe. Aki jól vezet egy intézményt, az szolgálja az intézményt, hogy jobban működjön. Egyikünk sem kételkedik abban, hogy a kis tanítvány-csapatnak Jézus volt a főnöke. De azt mondta magáról: az Ember Fia nem azért jött, hogy Őt szolgálják, hanem hogy Ő szolgáljon, és adja az életét váltságul sokakért. Szolgálni a feleséget. Úgyhogy kiderítem a szükségleteit és betöltöm. Efézusi levél írja: mint Krisztus az egyházat. Krisztus életét adja az egyházért. A férfi erre mondja: kész vagyok mártírhálált halni. De ez könnyű lenne, azon az ember gyorsan átesik. ☺ De életét adni úgy, hogy törődik veled, kutatja a szükségteit és betölti ez sokkal nehezebb.

Jézus szolgálata nem fejeződött be a kereszthalállal. A Bibliában azt olvassuk, hogy ma is imádkozik értünk és törődik velünk. A szolgálatának ez volt a csúcsa. Az irgalmas Samaritánus történeténél ez a

szébb egyedül. Nem viszonzás volt az Ő szeretete, hanem Ő kezdeményezte. Az apa iránti engedelmességből, az atya lényéből fakadóan, aki a szeretet.

Az asszony szerepköre nem szolgai engedelmisség. Jó, hogy vannak ötletei. Lehet, néha már egyik-másik férfinak elege van ezekből. Vannak nagyon kreatív hölgyek, állandóan ötleteik vannak. Lehet, egy idő után fárasztó. Tudsz érte hálát adni? Sokkal jobb, mint egy gépies, engedelmes. Önálló lény, ötletgazda. De a te dolgod megítélni, hogy mi valósítható meg. Lehet, valamivel várni kell 10-20- évig. A döntés felelőssége a miénk. Meg kell beszélni minden fontos döntést, nagyobb beruházást. Valaki mesélte, hogy vitatkoztak a kis plusz pénzükön: ő azt mondta az autót kellene lecserélni, mert az már használhatatlan. A múltkor is elromlott. Az asszony mondta: inkább az ülőgarnitúrát kellene lecserélni. A férj erre mondta: de hát lehet ezen ülni. Végül mit tettetek? Ülőgarnitúrát vettünk – mondta. Az asszony szükségletét kellett betölteni. Később autót is vettek.

Bizalom helyreállításáról szeretnék hallani. Hogy lehet egy házasságban újra felépíteni a bizalmat?

Kétoldalú a dolog. Aki elveszítette a bizalmat, annak nehéz helyreállítani, megváltoztatni azon a területen ahol elveszett. Következtesen másképp tenni valamit. A másik részről, aki nem bízik, annak Istenben kell bízni, hogy Isten el tudja végezni a másikban a változást. Istenben bízni, hogy Ő meg tudja változtatni. Mert nekem bizalmat kell adnom, hogy ő megváltozzék. Ez is hozzátartozik a bizalom helyreállításához. Ha úgy áll hozzá a sértett fél, aki elvesztette a bizalmat, hogy „meglátom, hogy mikor fogsz másként működni”, így nehéz. Muszáj megadni a másiknak a bizalmat, de ezt Istennel kell megbeszélni. Aki elvesztette a párja bizalmát, az ugyanolyan esendő ember maradt. Egy döntés kell a részéről, hogy nem akar ugyanabba a gödörbe beleesni. De az Úr tudja megadni neki a lehetőséget. Erősíteni lehet az illetőt, ha azt mondja: az Úr miatt bízok benned és megbocsátok – 490-szer is vagyis mindig.

Mi a különbség a megbocsátás és a bizalom között?

Más a megbocsátás és a megbékélés. Megbékéléshez mindkét fél kell. Megbocsátani a megbántott félnek kell. Ez az előfeltétele a megbékélésnek. Muszáj a bizalmat megadni, anélkül nem megy tovább a szekér.

Jézus elveszítette a bizalmát Péterben, amikor gyáván viselkedett. De a megbocsátás azt jelentette, hogy hatalmas feladatot bízott rá. Ez maximális bizalmat fejezett ki. A Bibliából az derült ki, hogy Péter ezután sem viselkedett mindig tökéletesen – ahogy a Galata levélből kiderül. De alapvetően helyreállt.

A bizalmat előlegezni kell. Erre szüksége van a másiknak ahhoz, hogy meg tudja tenni azt, amit tőle várok.